

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ ДС/СС 05/4-02 бр. 1217/1-XIV/4 26.09.2013. године	
---	--

ВЕЋЕ НАУЧНИХ ОБЛАСТИ
ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКИХ НАУКА

Наставно-научно веће Филозофског факултета у Београду је на својој VII редовној седници, 26.09.2013. године – на основу чл. 231. став 1. алинеја 15. и 16. и члана 278. Статута Факултета, прихватило Извештај Комисије за докторске студије с предлогом теме за докторску дисертацију: СЕВДАЛИНКА: МУЗИЧКА ТРАДИЦИЈА У АНТРОПОЛОШКОЈ ПЕРСПЕКТИВИ, докторанда Давора Петровића.

За ментора је одређен проф. др Иван Ковачевић.

Доставити: 1х Универзитету у Београду 1х Стручном сараднику за докторске дисертације 1х Шефу Одсека за правне послове 1х Архиви	ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА Проф. др Милош Арсенијевић
---	---

Факултет <u>Филозофски</u>	УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ Веће научних области друштвено-хуманистичких наука (Назив већа научних области коме се захтев упућује)
04/1-2 бр. 6/2370	
(број захтева)	
27.09.2013.	
(датум)	

ЗАХТЕВ
за давање сагласности на предлог теме докторске дисертације

Молимо да, сходно члану 46. ст. 5. тач. 3. Статута Универзитета у Београду («Гласник Универзитета», бр. 131/06), дате сагласност на предлог теме докторске дисертације:

Севдалинка: музичка традиција у антрополошкој перспективи

(пун назив предложене теме докторске дисертације)

НАУЧНА ОБЛАСТ етнологија-антропологија

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ:

Име, име једног од родитеља и презиме кандидата:

Давор (Славољуб) Петровић

Назив и седиште факултета на коме је стекао високо образовање: Филозофски

Година 2002. дипломирања:

Назив мастер рада кандидата:

Назив факултета на коме је магистарска теза одбрањена: _____

Година одбране мастер рада:

Обавештавамо вас да Наставно-научно веће је

на седници 26.09.2013. одржаној

размотрило предложену тему и закључило да је тема подобна за израду докторске дисертације.

	ДЕКАН ФАКУЛТЕТА Проф. др Милош Арсенијевић
--	---

Додатак уз образац 1.

ПОДАЦИ О МЕНТОРУ

за кандидата Давора Петровића

Име и презиме ментора: Иван Ковачевић

Звање: Редовни професор

Списак радова који квалификују ментора за вођење докторске дисертације:

1. Транзиционе легенде и панике, Београд, 2011. M41
2. Urban Legends between Multiculturalism and Assimilation, Annales for istrian and Mediterranean Studiess, Koper, 2012. - SSCI
3. О antropolozima ili koliko antropologija jeste zbir antropoloških karijera, Etnoantropološki problemi, no. 1 (7) 2012, - M24
4. Simbolički interakcionizam, masovne panike i urbane legende Etnoantropološki problemi, no. 2 (5) 2010, - M24
5. Muzeji i modernizacija: dres, traktor i plastična lutka Etnoantropološki problemi, no. 2 (6) 2011, - M 24

Заокружити одговарајућу опцију (А, Б, В или Г):

А) У случају менторства дисертације на докторским студијама у групацији техничко-технолошких, природно-математичких и медицинских наука ментор треба да има најмање три рада са SCI, SSCI, AHCI или SCIE листе, као и Math-Net.Ru листе.

Б) У случају менторства дисертације на докторским студијама у групацији друштвено-хуманистичких наука ментор треба да има најмање три рада са релевантне листе научних часописа (Релевантна листа научних часописа обухвата SCI, SSCI, AHCI и SCIE листе, као и ERIH листу, листу часописа које је Министарство за науку класификовало као M24 и додатну листу часописа коју ће, на предлог универзитета, донети Национални савет за

високо образовање. Посебно се вреднују и монографије које Министарство науке класификује као M11, M12, M13, M14, M41 и M51.)

В) У случају израде докторске дисертације према ранијим прописима за кандидате који су стекли академски назив магистра наука ментор треба да има пет радова (референци) које га, по оцени Већа научних области, квалификују за ментора односне дисертације.

Г) У случају да у ужој научној области нема квалификованих наставника, приложити одлуку Већа докторских студија о именовању редовног професора за ментора.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Датум _____

М.П.

Univerzitet u Beogradu
Filozofski fakultet
Odeljenje za etnologiju i antropologiju

Sevdalinka: muzička tradicija u antropološkoj perspektivi
— obrazloženje teme doktorske disertacije —

Mentor:

Prof. dr Ivan Kovačević

Kandidat:

Davor Petrović

**Broj
indeksa:**

8E110007

Beograd, 2013.
Obrazloženje teme

Predmet doktorske disertacije jeste antropološko pozicioniranje sevdalinke kao svojevrsnog muzičkog fenomena i nastojanje da se ona istraži sa kulturološkog stanovišta. Ova folklorna tvorevina sagledava se kao pojava "dugog trajanja" (v. Brodel [Braudel] 1992 [1969]: 83–139), a njene metamorfoze dovode se u vezu sa društvenoistorijskim, kulturnim, političkim, ekonomskim i drugim procesima i promenama, kako na regionalnom tako i na globalnom planu. Analizom su posebno obuhvaćeni komunikacijski i identitetski aspekti sevdalinke, dok su njena vrednovanja u muzikološko-estetskom smislu izuzeta.

Hipoteza na kojoj se disertacija temelji je da sevdalinka, uprkos svojoj lokalnosti, predstavlja zajedničku lirsku formu balkanskih naroda. Naime, iako se formirala u jednoj užoj regiji otomanske ekumene (Bosni i Hercegovini), sevdalinka se, uslovno rečeno, na jednom širem području Balkana, a posebno u bivšoj Jugoslaviji, prepoznaje kao "vlastita" muzička tradicija, odnosno kao deo zasebnih kulturnih nasleđa više nacionalnih država na tom prostoru. Sa jedne strane, upravo u tome leži njena ogromna popularnost, dok sa druge, posebno kada je reč o regionalnoj "borbi" za muzičko nasleđe, ova pesma predstavlja "kamen spoticanja", na šta je, u svom filmu *Čija je ovo pesma?* (izv. *Чия е тази песен?*, 2003), ukazala i Bugarka Adela Peeva. "Zvuk" sevdalinke javlja se, u stvari, kao identifikacioni kôd jedne šire, balkansko-orijentalne kulture, što se ovim radom, između ostalog, želi da istakne. Sevdalinka se pokušava da predstavi kao nosilac kulturnih sećanja koja, zavisno od različitih okolnosti, na

kognitivnoj ravni oblikuju istorijsku svest, modifikuju prošlost, kreiraju kulturnu sadašnjost, grade i razgrađuju identitete. Ovo je posebno izraženo na ex-jugoslovenskom prostoru, gde sevdalinka figurira kao jedan od omiljenih "žanrova" narodne muzike. Štaviše, u svom današnjem obliku, ona predstavlja jugoslovenski konstrukt, jer je kao takva "kreirana" u okviru republičkih radio-stanica, po završetku Drugog svetskog rata. U tom periodu, iz saradnje profesionalnih pevača i muzičara, nastao je čitav niz umetničkih aranžmana sevdalinke, koja je u toj stilizovanoj formi publici zatim prezentovana kao "izvorna" narodna pesma. Taj "ulepšani" folklor bio je, između ostalog, u službi jačanja nacionalnog ponosa i "podupiranja" ideologije "bratstva i jedinstva", s obzirom na činjenicu da je održavao živom istorijsku svest Jugoslovenâ o tome da je veći deo teritorije Jugoslavije bio nekada pod osmanskom vlašću, a južnoslovenski živalj na tom prostoru delio istu sudbinu. Pomenuta folklorizacija za posledicu je imala stvaranje pogrešne slike o tradicionalnoj muzici u jugoslovenskom društvu, a ta predstava prisutna je umnogome i danas u državama-naslednicama Jugoslavije.

Cilj rada bio bi da se, u skladu sa osnovnom hipotezom, sevdalinka odredi najpre kao lokalni (bosanskohercegovački), zatim kao regionalni (balkanski) i na kraju kao globalni ("world music") fenomen. Posebna pažnja bila bi usmerena na utvrđivanje značaja i uloge koje je ovaj fenomen imao za vreme jugoslovenske epohe, i to prvenstveno kroz percepcije njegovih savremenika (pevača, muzičara, publike, medijâ). Istraživanjem bi se zatim pokušali da ustanove i predstave načini na koje je sevdalinka bila etnicizovana i politizovana za vreme raspada Jugoslavije i neposredno nakon njega. Naposletku bi se imao da odredi trenutni "status" sevdalinke (koliko je ova pesma danas poznata/popularna, ko su njeni poštovaoci, kako se ona tretira u javnom diskursu itd.).

Metod rada koji je za potrebe ovog istraživanja odabran kao najpodesniji je kvalitativni. On je koncipiran u skladu sa postavkama interpretativne

antropologije kakve u svom delu *Tumačenje kultura* daje Kliford Gerc [Clifford Geertz] (1998: 9–46), a koje podrazumevaju "podroban opis" istraživanog problema. U ovom slučaju, to bi konkretno značilo da će percepiranje sevdalinke kao kulturnog fenomena biti sprovedeno na dve ravni: prvu ravan predstavljala bi tumačenja ispitanika obuhvaćenih istraživanjem, a drugu tumačenja koja bi ponudio sâm ispitivač, smeštajući dobijene informacije u odgovarajuće kontekste. Relevantni rezultati dobijeni empirijskim putem na kraju bi bili objedinjeni u zaključak "višeg reda", čime bi se omogućio kompletan uvid u razmatrani problem.

Najveći deo materijala bio bi prikupljen kroz razgovore sa ispitanicima, primenom polustrukturiranog ("otvorenog") intervjua, koji bi bio vođen na osnovu pitanja formulisanih u vidu podsetnika, sa naznačenim temama i ciljevima. Informanti bi bili savremenici jugoslovenske i postjugoslovenske epohe — oba pola, različite starosne dobi, profesije i stepena obrazovanja — kroz čije bi se narative nastojali da rekonstruišu načini percepiranja sevdalinke kao muzičkog fenomena. U obzir bi, pored iskazâ ljubitelja sevdalinke, bila uzeta i mišljenja onih kojima ovaj "žanr" nije toliko blizak, odnosno prema kojem postoji krajnje negativan ili, pak, indiferentan stav. Na taj način bi se izbegla jednostranost i obezbedila veća validnost dobijenih informacija. Imajući u vidu da je kreator i interpretator društvene stvarnosti, čak i onda kada se radi o kolektivnim identitetima, u osnovi uvek pojedinac, pažnja prilikom vođenja polustrukturiranog intervjua bila bi usmerena upravo na te lične priče, stavove, iskustva, doživljaje i sećanja svakog informanta ponaosob. Ali, budući da je subjektivnost svakog ispitanika, pa i ispitivača, istovremeno i najveća mana kvalitativnog metoda, u radu će — zbog veće objektivnosti podataka i njihove kvantifikacije, kao i bolje preglednosti dobijenih rezultata — biti korišćena i anketa sa jasno defenisanim pitanjima. Za razliku od intervjua, kojim će se prvenstveno nastojati da dobiju detaljni i za istraživanje osobito važni odgovori, anketa će više biti korišćena u cilju prikupljanja opštijih podataka.

Pretpostavljeni broj ispitanika bio bi oko 100 (50 intervjuisanih i 50 anketiranih). Intervjuom bi, na prvom mestu, bili obuhvaćeni neki od najpoznatijih jugoslovenskih pevača sevdalinke, ali i šefovi tzv. narodnih orkestara koji su sa svojim muzičarima ove pevače pratili na različitim nastupima (radijskim, televizijskim, koncertnim) – do 10; zatim pevači sevdalinke (solisti i bendovi) iz postjugoslovenske epohe, kao predstavnici "novog talasa" sevdalinke – do 10; autori koji su se na različite načine zanimali za sevdalinku (istraživali je, popularisali, pisali o njoj) – do 5; one ispitanike koji su sevdalinku rado slušali i/ili to još uvek čine – do 15; te one koje sevdalinka iz različitih razloga nikada nije posebno privlačila – do 10. Anketom, čiji je glavni cilj da ustanovi koliko je sevdalinka poznata i popularna danas, mahom bi bila obuhvaćena mlađa generacija, koja je svoj muzički ukus počela da izgrađuje u vremenu kada su se muzički sadržaji ali i mediji putem kojih se ti sadržaji prezentuju publici znatno umnožili. Sa jedne strane, ova dva methodska sredstva, svaki na svoj način, trebalo bi da pruže dragocene podatke o sevdalinci kao svojevrsnom "žanru" (narodne) muzike, ali i o muzičkom životu, kulturnoj politici i ideologiji na prostoru bivše Jugoslavije, dok bi sa druge ona imala da omoguće sagledavanje sevdalinke kao nematerijalnog kulturnog nasleđa u "dugom trajanju" i njene upotrebe u razaranju i obnovi starih, ali i kreiranju novih nacionalnih i kulturnih identiteta na ex-jugoslovenskom prostoru.

U pojedinim slučajevima – kao što su, na primer, koncerti i razne manifestacije s ispitivanom pojavom u vezi – dopunsko methodsko sredstvo predstavljaće opservacija. Dodatne izvore podataka činiće, takođe, ranije sprovedeni i zabeleženi intervjui sa poznatim interpretatorima sevdalinke; dokumentarni filmovi posvećeni ovoj pesmi; muzički snimci; fotodokumentacija i druga građa, posredno ili neposredno vezana za predmet istraživanja, koja se čuva u arhivima, muzejima, bibliotekama, privatnim zbirkama; zatim dnevna štampa i relevantna naučna literatura.

Najveći deo istraživanja bio bi sproveden u Beogradu i Sarajevu, dok bi manja istraživanja kontrolnog tipa, ukoliko to uslovi budu dozvolili, bila obavljena u još nekoliko gradova Srbije i Bosne.

Teorijsko uporište rada čine odabrane studije koje se bave kulturnom istorijom Balkana, narodnom književnošću, etnomuzikologijom, antropologijom muzike i folklora, etnicitetom, kulturnim i nacionalnim identitetom, fenomenima orijentalizma i balkanizma, kulturom sećanja, sociokulturnim aspektima globalizacije, političkom antropologijom i antropologijom države. Ono, međutim, što sve te studije i njihove raznovrsne problematike ovde objedinjuje jeste primena antropološkog pristupa, koji se, najšire uzev, sastoji u otkrivanju veza između čoveka i njegovog sveta, ali i načinâ na koje se prirode tih veza u praksi ostvaruju (Golubović 2006 [1973]: 7). S obzirom na to da predstavlja "ljudski organizovan zvuk" (Bleking [Blacking] 1992 [1983]: 18) i jedno od najstarijih sredstava koje čovek koristi da bi pomenute veze uspostavio, ali i održao, muzika, možda više nego i jedan drugi sociokulturni fenomen, zaslužuje da bude sagledana iz ugla antropologije.

Očekivani rezultati bili bi definisanje sevdalinke kao folklorne, a naročito muzičke tvorevine; njeno pozicioniranje kao svojsevrnog sociokulturnog fenomena; otkrivanje uloge koju, na primeru tog fenomena, muzika igra u konstruisanju identitetâ; utvrđivanje puta i načina na koji je ovaj fenomen uticao na kreiranje predstava o Drugom; pružanje odgovora na pitanje da li je sevdalinka kakva se može čuti danas u stvari jugoslovenski konstrukt, te da li se o njoj, u tom smislu, može govoriti kao o jugoslovenskom, ali i "jugonostalgичnom", kulturnom nasleđu; i, najzad, koliki je doprinos sevdalinke u izgradnji tzv. *world music* fenomena kao jedne od posledica globalizacije.

Značaj istraživanja ogleda se, pre svega, u tome što sevdalinka, uprkos činjenici da o njoj postoji relativno veliki broj napisa, do sada nije smeštana u pomenute kulturološke kontekste, već se o njoj pretežno govorilo sa čisto

umetničkog (književno-muzikološkog) stanovišta, ali često na subjektivan, sentimentalni, pa i neprofesionalan način, na šta je svojevremeno ukazao i etnomuzikolog Vlado Milošević (1964: 3), dok su ozbiljne kritičke analize i sinteze vrlo retke. Ovim radom biće učinjen pokušaj da se sevdalinka sagleda iz jednog sasvim drugačijeg ugla nego što je to do sada bio slučaj, a muzika predstavi kao snažno komunikacijsko i integrativno sredstvo, koje već zahvaljujući tom svojstvu, ali i različitim ulogama koje igra u složenim kulturnim procesima, zaslužuje da bude uvršćena u predmet antropoloških istraživanja i pomogne jasnijem sagledavanju određenih društvenih fenomena.

U nastavku su dati plan i struktura doktorske disertacije, kao i literatura koja obuhvata spisak najvažnijih bibliografskih referenci.

* * *

Plan rada

Rad je podeljen na četiri veće celine (poglavlja), a svaka celina na određeni broj potcelina (potpoglavlja), sa izuzetkom poslednjeg (zaključnog) dela disertacije.

1) U uvodnom poglavlju najpre će biti definisani predmet i cilj istraživanja. Sevdalinka će biti predstavljena kao folklorna tvorevina koja paralelno egzistira u narodnom (usmenom) pesništvu i muzičkoj formi, uz isticanje njenih glavnih karakteristika, a zatim će uslediti kritički osvrt na dosadašnja proučavanja ove pesme.

2) Izdvajanje sevdalinke kao svojevrsnog muzičkog "žanra" biće učinjeno u drugom poglavlju rada. Ovde će sevdalinka biti smeštena u jedan širi okvir, koji obuhvata muziku kao složeni sociokulturni fenomen čija kulturološka značenja variraju od konteksta do konteksta, zbog čega će sagledavanje sevdalinke, tj. njene muzičke interpretacije, nužno zavisiti od analize svakog

takvog konteksta ponaosob. U ovom poglavlju takođe će biti predstavljeni metodologija rada, teren na kojem istraživanje treba da bude sprovedeno i raspoloživi izvori.

3) Treće poglavlje predstavlja centralni i najznačajniji deo disertacije, jer se u njemu sevdalinka sagledava isključivo iz antropološkog ugla. Ova pesma se najpre smešta u odgovarajući kulturno-geografski okvir, tj. određuje se prostor na kojem je ona nastala i gde se u "dugom trajanju" postepeno formirala, a zatim se analiziraju specifični uslovi njenog razvoja u sklopu tri različite države (Osmanske carevine, Habzburške monarhije i Jugoslavije), od kojih je svaka sevdalinci dala prepoznatljivo lično obeležje. Budući da je tokom otomanske vladavine sevdalinka zadobila svoju orijentalnu komponentu, ona se danas – verovatno zbog svoje "scenografije", ali i muzičke interpretacije – često dovodi u vezu sa nečim "mističnim", "egzotičnim", "istočnjačkim". Štaviše, dešava se da joj se pripisuju i ona "orijentalna" svojstva koja ona zapravo nema niti ih je ikada posedovala, što vodi njenoj orijentalizaciji (v. Pennanen 2008, 2010). U prilog tome ide i činjenica što sevdalinka prvenstveno peva o ljubavi, ali onoj sa patrijarhalnim islamskim predznakom, koja se po svom karakteru bitno razlikuje od današnjeg poimanja tog osećanja, pa se ova pesma doživljava i kao prežitak iz nekog davnog, te samim tim "lepšeg", "boljeg", "srećnijeg", ili, jednom rečju, "romantičnog" vremena. Imajući u vidu da se u epohi "devalviranih" emocija glavna tematika sevdalinke ukazuje kao "nedostižni ideal", to ovu pesmu čini dodatno popularnom, jer se preko nje uspostavlja konekcija sa "zlatnim dobom" međuljudskih odnosa. Zato će u ovom poglavlju, između ostalog, biti učinjen pokušaj da se odgovori na pitanje u kojoj je meri sevdalinka zaista orijentalna tvorevina i šta je čini takvom, a šta je ono što kod nje predstavlja naknadnu konstrukciju, kao i koji su uzroci toj pojavi. Najzad, posebna pažnja biće posvećena sevdalinci kao etnokulturnom simbolu Bošnjaka za vreme i nakon rata u Bosni i Hercegovini, te, shodno tome, njenoj ulozi u "etiketiranju" i percepiranju Drugog, ali i jugonostalgичnim aspektima ove pesme koji se očituju

kroz njenu rehabilitaciju putem koncerata koji se, počev od 2007. godine, redovno održavaju u glavnim gradovima bivših jugoslovenskih republika kao tzv. *večeri sevdaha*.

4) Zaključkom bi bili obuhvaćeni rezultati do kojih se istraživanjem došlo. Oni bi trebalo da pruže odgovore na postavljena pitanja i pokažu u kojoj meri iznete hipoteze odgovaraju realnom stanju stvari. Istovremeno, prikupljene i analizirane činjenice mogle bi biti od koristi u preispitivanju dosadašnjih naučnih postavki i eventualnom pokretanju novih istraživačkih tema.

Struktura rada

Apstrakt

I UVOD

1.1 Predstavljanje teme

1.1 a) Predmet i cilj rada

1.1 b) Osvrt na prethodna istraživanja

II TEORIJSKO-METODOLOŠKI OKVIR

2.1 Konceptualno određenje

2.1 a) Muzika kao društveni i kulturni fenomen

2.1 b) Sevdalinka kao muzički "žanr"

2.2 Dizajn istraživanja

2.2 a) Metodologija

2.2 b) Teren i izvori

III SEVDALINKA: ANTROPOLOGIJA PESME

3.1 Kulturno-geografski prostor sevdalinke

3.1 a) Lokalnost — tradicija:

bosanskohercegovačka gradska sredina kao mesto formiranja sevdalinke

3.1 b) Državnost — konstrukcija:
jugoslovenski okvir sevdalinke

3.1 c) Globalnost — "nemesto":
sevdalinka kao *world music* ili pesma "bez zemlje"

3.2 Sevdalinka u kontekstu orijentalizma i balkanizma

3.3 Antropopolitike pesme — sevdalinka kao upotrebljena tradicija

3.3 a) Raspad Jugoslavije i etnicizacija sevdalinke

3.3 b) Sevdalinka kao "spomen-obeležje" Bosne

3.3 c) Jugonostalgичni aspekti sevdalinke

IV ZAKLJUČAK

SPISAK KORIŠĆENIH IZVORA I LITERATURE

Beleška o autoru

Literatura

Abeles, Mark

2001 [1990]. *Antropologija države*. Prevela s francuskog Ana A. Jovanović. Zemun: Biblioteka XX vek; Beograd: Čigoja štampa «Biblioteka XX vek, 118».

Adanir, Fikret; Suraiya Faruqi /eds./

2002. *The Ottomans and the Balkans: a discussion of historiography*. Leiden [etc.]: Brill «The Ottoman Empire and its heritage, 25».

Anastasijević, Bratislav

1988. O zloupotrebi narodne muzike. *Kultura* 80/81: 147-156.

Anderson, Benedikt

1998 [1983]. *Nacija: zamišljena zajednica*. Prevele Nata Čengiћ, Nataša Pavlović; predgovor i stručna redakтура Silva Mežnarić. Beograd: Plato «Biblioteka Episte-me».

Antonijević, Dragana

2005. Антропологија фолклора — перспективе истраживања. У: *Етнологија и антропологија: стање и перспективе*, 245-251. Уредник

Љиљана Гавриловић. Београд: Етнографски институт САНУ «Зборник Етнографског института САНУ, 21».

Asman, Alaida

2011 [2006]. *Duga senka prošlosti: kultura sećanja i politika povesti*. Prevela s nemačkog Drinka Gojkvić. Beograd: Biblioteka XX vek; Knjižara Krug «Biblioteka XX vek, 199».

Asman, Jan

2011 [2007]. *Kultura pamćenja: pismo, sećanje i politički identitet u ranim visokim kultu-rama*. Preveo s nemačkog Nikola B. Cvetković. Beograd: Prosveta.

Atali, Žak

2007 [2001]. *Buka: ogled o političkoj ekonomiji muzike*. Prevela s francuskog Eleonora Prohić. Novo, prerađeno i dopunjeno izd. Beograd: Biblioteka XX vek; Knjižara Krug «Biblioteka XX vek, 161».

Bakan, Michael B.

2012 [2007]. *World music: traditions and transformations*. 2nd ed. New York: McGraw-Hill.

Bakić-Hayden, Milica

2006. *Varijacije na temu "Balkan"*. Beograd: Institut za filozofiju i društvenu teoriju; »Filip Višnjić« «Biblioteka Fronesis».

Bauzinger, Herman

2002 [1971]. *Etnologija: od proučavanja starine do kulturologije*. Prevela s nemačkog Aleksandra Bajazetov-Vučen. Dopunjeno izd. Beograd: Biblioteka XX vek; Čigoja štampa «Biblioteka XX vek, 129».

Bejker, Ketrin

2011 [2010]. *Zvuci granice: popularna muzika, rat i nacionalizam u Hrvatskoj posle 1991*. S engleskog preveli Igor Cvijanović i Alen Bešić. Beograd: Biblioteka XX vek; Knjižara Krug «Biblioteka XX vek, 197».

Berk, Piter

2002 [1992]. *Istorija i društvena teorija*. Preveo s engleskog Vlastimir Đokić; stručna redakcija prevoda Sima Ćirković. Beograd: Equilibrium «Biblioteka Dijalozi».

Bernard, Harvey R.

2006 [1988]. *Research methods in anthropology: qualitative and quantitative approaches*. 4th ed. Lanham [etc.]: Altamira Press.

Bleking, Džon

1992 [1983]. *Pojam muzikalnosti*. Prevod Ljerka Vidić. Beograd: Nolit «Muzika».

Born, Georgina; David Hesmondhalgh /eds./

2000. *Western music and its Others: difference, representation, and appropriation in mu-sic*. Berkeley: University of California Press.

Bougarel, Xavier; Elissa Helms; Ger Duijzings /eds./

2007. *The new Bosnian mosaic: identities, memories and moral claims in a post-war socie-ty*. Aldershot; Burlington: Ashgate.

Brodel, Fernan

1992 [1969]. *Списи о историји*. Превели Бранко Јелић, Иванка Павловић, Ксе-нија Јовановић. Београд: Српска књижевна задруга «Историјска мисао».

Buchanan, Donna A. /ed./

2007. *Balkan popular culture and the Ottoman ecumene: music, image, and regional poli-tical discourse*. Lanham [etc.]: The Scarecrow Press «Europea: ethnomusicologies and modernities, 6».

Buturović, Amila; Irvin C. Shick /eds./

2007. *Women in the Ottoman Balkans: gender, culture and history*. London: I. B. Tauris «Library of Ottoman studies, 15».

Clayton, Martin; Trevor Herbert; Richard Middleton /eds./

2003. *The cultural study of music: a critical introduction*. New York; London: Routle-dge.

Connell, John; Chris Gibson

2004. *Sound tracks: popular music, identity and place*. London: Routledge.

Čolović, Ivan

2006. *Etno: priče o muzici sveta na internetu*. Beograd: Biblioteka XX vek; Knjižara Krug «Biblioteka XX vek, 157».

2008. *Balkan – teror kulture: ogledi o političkoj antropologiji*, 2. Beograd: Biblioteka XX vek; Knjižara krug «Biblioteka XX vek, 171».

Despić, Dejan; Jelena Jovanović; Danka Lajić-Mihajlović /eds./

2012. *Musical practices in the Balkans: ethnomusicological perspectives – proceedings of the international conference held from November 23 to 25, 2011.* Belgrade: SASA, Institute of Musicology 'Academic conferences / Serbian Academy of Sciences and Art, 142. Department of Fine Arts and Music, 8'.

Dvorniković, Vladimir

1925. *Psiha jugoslovenske melanholije.* 2. prerađeno izd. Zagreb: Z. i V. Vasić.

1939. *Карактерологија Југословена.* Београд: Космос 'Човечанство: зборник за културну и политичку историју, 2'.

Đordano, Kristijan

2001. *Ogledi o interkulturnoj komunikaciji.* Preveli sa nemačkog i engleskog Tomislav Bekić i Vladislava Gordić. Zemun: Biblioteka XX vek; Beograd: Knjižara Krug; Čigoja štampa 'Biblioteka XX vek, 121'.

Đurković, Miša

2002. Ideološki i politički sukobi oko popularne muzike u Srbiji. *Filozofija i društvo* 25: 271–284.

Eriksen, Tomas H.

2004 [1993]. *Etnicitet i nacionalizam.* S engleskog prevela Aleksandra Bajazetov-Vučen. Beograd: Biblioteka XX vek; Knjižara Krug 'Biblioteka XX vek, 143'.

Erlmann, Veit

2004. *Hearing cultures: essays on sound, listening, and modernity.* Berg Publishers.

Filipović, Milenko S.

1970. Orijentalna komponenta u narodnoj kulturi Južnih Slovena [poseban otisak iz časopisa *Prilozi za orijentalnu filologiju* 16–17, 1966–67.]. Sarajevo: Orijentalni institut: 103–116.

Fleming, Kathryn E.

2001. Orijentalizam, Balkan i balkanska istoriografija. *Filozofija i društvo* 18: 11–32.

Georgiev, Plamen K.

2012. *Self-orientalization in South East Europe.* Wiesbaden: Springer VS.

Gerc, Kliford

1998 [1973]. *Tumačenje kultura. 1.* Zemun: Biblioteka XX vek; Beograd: Čigoja štampa «Biblioteka XX vek, 100/1».

Golemović, Dimitrije O.

1997. Odnos između gradske i seoske tradicionalne muzike: na primeru pevanja uz tamburu u severoistočnoj Bosni. U: Isti. *Etnomuzikološki ogledi*, 185–210. Zemun: Biblioteka XX vek; Beograd: Čigoja štampa «Biblioteka XX vek, 95».

2006. *Čovek kao muzičko biće*. Beograd: Biblioteka XX vek; Knjižara Krug «Biblioteka XX vek, 158».

Golubović, Zagorka

2006 [1973]. *Čovek i njegov svet u antropološkoj perspektivi. 2.* [Platoovo] izd. Beograd: Plato «Biblioteka Episteme, 23».

Halpern, Katrin; Žan-Klod Ruano-Borbalan /ur./

2009 [2004]. *Identitet(i): pojedinac, grupa, društvo*. Preveo s francuskog Stanko Džerferdanović. Beograd: Clio «Agora».

Hargreaves, David; Dorothy Miell; Raymond R. MacDonald

2002. *Musical identities*. Oxford University Press.

Hercfeld, Majkl

2004 [1997]. *Kulturna intimnost: socijalna poetika u nacionalnoj državi*. Prevela s engleskog Slobodanka Glišić. Beograd: Biblioteka XX vek; Knjižara Krug «Biblioteka XX vek, 140».

Hobsbom, Erik

2002 [1983]. Kako se tradicije izmišljaju. Uvod u: *Izmišljanje tradicije*, 5–25. Erik Hobsbom, Terens Rejndžer /ur./. Prevele sa engleskog Slobodanka Glišić i Mladen Prelić. Beograd: Biblioteka XX vek; Knjižara Krug «Biblioteka XX vek, 126».

Janjetović, Zoran

2010. "Село моје лепше од Париза" — народна музика у социјалистичкој Југославији. *Годишњак за друштвену историју* 17 (3): 63–89.

Jansen, Stef

2001. Svakodnevni orijentalizam: doživljaj "Balkana" / "Evrope" u Beogradu i Zagrebu. *Filozofija i društvo* 18: 33–72.

2005. *Antinacionalizam: etnografija otpora u Beogradu i Zagrebu*. S engleskog prevela Aleksandra Bajazetov-Vučen. Beograd: Biblioteka XX vek; Beogradski centar za ljudska prava 'Biblioteka XX vek, 152'.

Jezernik, Božidar /ur./

2010. *Imaginarni Turčin*. Sa engleskog preveli Alen Bešić i Igor Cvijanović. Beograd: Biblioteka XX vek; Knjižara Krug 'Biblioteka XX vek, 189'.

Jovanović, Miroslav; Karl Kaser; Slobodan Naumović /eds./

1999. *Between the archives and the field: a dialogue on historical anthropology of the Balkans*. Belgrade: Udruženje za društvenu istoriju 'Teorija, 1'; Graz: Institut für Geschichte der Universität, Abteilung Südosteuropäische Geschichte 'Zur Kunde Südosteuropas, 2/27'.

Karača Beljak, Tamara

2005. Bosnian urban traditional song in transformation: from Ludvik Kuba to electronic medias. *Traditiones* 34 (1): 165–176.

Kovačević, Ivan

2012. Jugoslovensko kulturno nasleđe — od jugoslovenske ideje do jugonostalgije. U: *Ogledi o jugoslovenskom kulturnom nasleđu: zbornik radova sa naučnog skupa Okviri konstruisanja jugoslovenskog kulturnog nasleđa*, 7–19. Uredio Ivan Kovačević. Beograd: Srpski genealoški centar; Filozofski fakultet, Odeljenje za etnologiju i antropologiju 'Etnološka biblioteka, 61'.

Kovačević, Krešimir /ur./

1984. *Leksikon jugoslavenske muzike*. 1, A–Ma; 2, Me–Ž. Zagreb: Jugoslavenski leksi-kografski zavod »Miroslav Krleža«.

Krnjević, Hatidža

1992 [1985]. *Sevdalinka*. U: *Rečnik književnih termina*, 764–765. Glavni i odgovorni urednik Dragiša Živković. 2. dopunjeno izd. Beograd: Nolit 'Biblioteka Odrednice'.

Kuljić, Todor

2002. *Prevladavanje prošlosti: uzroci i pravci promene slike istorije krajem XX veka*. Beograd: Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji 'Ogledi, 3'.

2006. *Kultura sećanja: teorijska objašnjenja upotrebe prošlosti*. Beograd: Čigoja štampa.

Laušević, Mirjana

2002 [2000]. Neki aspekti muzike i politike u Bosni. U: *Susedi u ratu: jugoslovenski etnicitet, kultura i istorija iz ugla antropologâ*, 364–378. Priredili Džoiel M. Halpern i Dejvid A. Kajdikel; s engleskog prevele Jelena Stakić i Ksenija Vlatković. Beograd: Samizdat B92 «Edicija Samizdat, 22».

Lič, Edmund

2002 [1976]. *Kultura i komunikacija – logika povezivanja simbola: uvod u primenu strukturalističke analize u socijalnoj antropologiji*. Preveo s engleskog Boris Hlebec. 2. izd. Beograd: Biblioteka XX vek; Čigoja štampa «Biblioteka XX vek, 58*».

Lukić Krstanović, Miroslava

2010. *Спектакли XX века: музика и моћ*. Београд: Етнографски институт САНУ «Посебна издања, 72».

Luković, Petar

1989. *Bolja prošlost: prizori iz muzičkog života Jugoslavije, 1940–1989. 1, Estrada. 1.* izd. Beograd: Mladost.

Malešević, Siniša

2009 [2004]. *Sociologija etniciteta*. S engleskog prevela Slobodanka Glišić. Beograd: Fabrika knjiga «Edicija reč, 57».

Markowitz, Fran

2010. *Sarajevo: a Bosnian kaleidoscope*. Urbana [etc.]: University of Illinois Press «In-terpretations of culture in the new millennium».

Merriam, Alan

1964. *The anthropology of music*. Northwestern University Press.

Milošević, Vlado

1964. *Sevdalinka*. Banja Luka: Muzej Bosanske krajine, Odsjek za narodne pjesme i igre, 5.

1984. *Ravna pjesma*. Banjaluka: Glas.

Naumović, Slobodan

2009. Tradicija i politika. Uvod u: Isti. *Upotreba tradicije u političkom i javnom životu Srbije na kraju dvadesetog i početkom dvadeset prvog veka*, 9–43. Beograd: Institut za fi-lozofiju i društvenu teoriju; »Filip Višnjić« «Biblioteka Fronesis».

Nedeljković, Saša

2007. *Čast, krv i suze: ogledi iz antropologije etniciteta i nacionalizma*. 1. izd. Beograd: Zlatni zmaj ‹Biblioteka Svet u ogledalu uma›.

Nettl, Bruno; Philip V. Bohlman /eds./

1991. *Comparative musicology and anthropology of music: essays on the history of ethno-musicology*. Chicago: University of Chicago Press.

Ober, Loran

2007 [2001]. *Muzika drugih: novi izazovi etnomuzikologije*. Prevela s francuskog Ana A. Jovanović. Beograd: Biblioteka XX vek; Knjižara Krug ‹Biblioteka XX vek, 160›.

Otašević, Đorđe

2009. *Rečnik turcizama*. 2. izd. Beograd: Alma ‹Biblioteka Rečnici, 35›.

Pennanen, Risto P.

2007. Immortalised on wax: professional folk musicians and their gramophone re-cordings made in Sarajevo, 1907 and 1908. In: *Europe and its Other: notes on the Bal-kans*, 107–148. Edited by Božidar Jezernik, Rajko Muršič and Alenka Bartulović. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo ‹Zbirka Zupaničeva knjižnica, 20›.

2008. Lost in scales: Balkan folk music research and the Ottoman legacy. *Музико-логија* 8: 127–147.

2010. Melancholic airs of the Orient — Bosnian sevdalinka music as an Orientalist and national symbol. In: *Music and emotions*, 76–90. Edited by Risto Pekka Penna-nen. Helsinki: University of Helsinki, Helsinki Collegium for Advanced Studies ‹Collegium: Studies across disciplines in the humanities and social sciences, 9›.

Perić, Đorđe

1996. Kako su nastajale sevdalinke: jedna sevdalinka kompozitora Božidara Joksimovića u pozorištu, u kafani i u narodu. У: *Право и лажно народно пе-сништво: научни скуп Деспотовац*, 26–27. 8. 1995, [у оквиру треће по реду манифе-стације] *Дани српског духовног преображења*, 173–186. Главни уредник Мирослав Пантић. Деспотовац: Народна библиотека »Ресавска школа«.

Pettan, Svanibor /ed./

1998. *Music, politics, and war: views from Croatia*. Zagreb: Institute of Ethnology and Folklore Research.

Petrović, Ankica

1988/89. Paradoxes of Muslim music in Bosnia and Herzegovina. *Asian music* 20 (1): 128–147.

Petrović, Davor

2012. Četiri okvira za jednu pesmu: kratka biografija sevdalinke. *Етнолошко-антрополошке свеске* 19 (n. s. 8): 25–46.

2013. Čovek peva posle rata: dva koncerta sevdalinke u beogradskom Sava centru kao jugonostalgични rituali pomirenja. *Antropologija* 13 (1): 111–119.

Petrović, Sonja

2010. Теренско истраживање фолклора — перпетуирајући процес. *Гласник Етнографског института САНУ* 58 (2): 43–58.

Popović, Tanja

2007. *Rečnik književnih termina*, s. v. Sevdalinka, 662–663. 1. izd. Beograd: Logos Art.

Prelić, Mladena

2003. Етнички идентитет: проблеми теоријског одређења. У: *Традиционално и савремено у култури Срба*, 275–285. Уредник Драгана Радојичић. Београд: Етнографски институт САНУ «Посебна издања, 49».

Putinja, Filip; Žoslin Stref-Fener

1997 [1995]. *Teorije o etnicitetu*. Preveo s francuskog Aljoša Mimica. Zemun: Biblio-teka XX vek; Beograd: Čigoja štampa «Biblioteka XX vek, 93».

Rihtman, Cvjetko

1982. Orijentalni uticaji u tradicionalnoj muzici Bosne i Hercegovine. *Narodno stva-ralaštvo – Folklor* 21 (82–84): 10–21.

Rihtman-Auguštin, Dunja

2000 [1997]. Zašto i otkad se grozimo Balkana?. U: *Ista. Ulice moga grada: antropolo-gija domaćeg terena*, 211–236. Zemun: Biblioteka XX vek; Beograd: Čigoja štampa «Biblioteka XX vek, 108».

Ristivojević, Marija

2009. Uloga muzike u konstrukciji etničkog identiteta. *Етнолошко-антрополошке свеске* 13 (n. s. 2): 117–130.

2012. Proučavanje muzike u antropologiji. *Етноантрополошки проблеми* 7 (2): 471–486.

Rodman, Margaret C.

1992. Empowering place: multilocality and multivocality. *American Anthropologist* 94 (3): 640–656.

Rot, Klaus

2000. Kako izaći na kraj s prošlošću?: otomansko nasleđe u jugoistočnoj Evropi. U: *Isti. Slike u glavama: ogledi o narodnoj kulturi u jugoistočnoj Evropi*. Sa nemačkog i engleskog prevela Aleksandra Bajazetov-Vučen. Beograd: Biblioteka XX vek; Knjižara Krug «Biblioteka XX vek, 113».

Said, Edvard V.

2000 [1978]. *Orijentalizam*. Prevela s engleskog Drinka Gojković. Zemun: Bibliote-ka XX vek; Beograd: Čigoja štampa «Biblioteka XX vek, 112».

Samardžić, Radovan

1984. О градској цивилизацији на Балкану XV–XIX века. Предговор у: *Градска култура на Балкану (XV–XIX век): зборник радова. 1, 1–8*. Уредила Верена Хан. Београд: Српска академија наука и уметности, Балканолошки институт «По-себна издања САНУ, 20».

Samson, Jim

2005. Borders and bridges: preliminary thoughts on Balkan music. *Музикологија* 5: 37–55.

Shiloah, A[mnon]

1979 [1976]. Dimenzija zvuka. Prevela Nada Bojanić. U: *Svijet islama: vjera, narodi, kultura*, 165–176. Priredio Bernard Lewis (osim XII poglavlja). 1. izd. Beograd: Ju-goslovenska revija; »Vuk Karadžić«.

Skopetea, Eli

1991. Оријентализам и Балкан. *Историјски часопис* 38: 131–143.

Slobin, Mark

1996. *Retuning culture: musical changes in Central and Eastern Europe*. Durham: Duke University Press.

2011. *Folk music: a very short introduction*. Oxford: Oxford University Press «Very short introductions»

Smit, Antoni D.

1998 [1991]. *Nacionalni identitet*. Preveo s engleskog Slobodan Đorđević. Zemun: Biblioteka XX vek; Beograd: Čigoja štampa «Biblioteka XX vek, 99».

Stavrijanos, Leften

2005 [1958]. *Balkan posle 1453. godine*. Sa Dijaloškim uvodom Trajana Stojanovića; s engleskog preveo Veselin Kostić. 1. izd. Beograd: Equilibrium «Biblioteka Dimenzije istorije».

Stojanović, Dubravka

2010. U ogledalu "drugih". U: *Novosti iz prošlosti: znanje, neznanje, upotreba i zlou-potreba istorije*, 13–32. Beograd: Beogradski centar za ljudska prava.

Stojanović, Trajan

1997 [1994]. *Balkanski svetovi: prva i poslednja Evropa*. Prevela sa engleskog Ivana Đorđević. Beograd: Equilibrium «Biblioteka Dimenzije istorije».

Stokes, Martin /ed./

1994. *Ethnicity, identity, and music: the musical construction of place*. Oxford: Berg Publishers.

Šentevska, Irena

2013. "Anything but Turban-folk": the 'Oriental controversy' and identity make-overs in the Balkans. In: *Us and Them: symbolic divisions in Western Balkan societies*, 51–70. Edited by Ivana Spasić, Predrag Cvetičanin. Belgrade: The Centre for Empirical Cultural Studies of South-East Europe.

Škaljić, Abdulah

1965. *Turcizmi u srpskohrvatskom jeziku*. Sarajevo: Svjetlost «Biblioteka Kulturno nasljeđe».

Titon, Jeff Todd /ed./

2009 [1984]. *Worlds of music: an introduction to the music of the world's peoples*. 5th ed. Belmont, CA : Schirmer Cengage Learning.

Todorova, Marija

1999 [1997]. *Imaginarni Balkan*. Prevele s engleskog Dragana Starčević i Aleksandra Bajazetov-Vučen. Zemun: Biblioteka XX vek; Beograd: Čigoja štampa «Biblioteka XX vek, 103».

Tompson, Pol

2012 [1978]. *Глас прошлости: усмена историја*. Превео с енглеског Ђорђе Трај-ковић. Београд: Clio «Polis».

Whiteley, Sheila; Andy Bennett; Stan Hawkins

2004. *Music, space and place: popular music and cultural identity*. Ashgate Publishing.

Žganec, Vinko

1955. Orijentalizmi u jugoslavenskom muzičkom folkloru. U: *Tkalčičev zbornik: zbornik radova posvećenih sedamdesetogodišnjici Vladimira Tkalčića*. 1, 81–90. Glavni urednik Ivan Bach. Zagreb: Muzej za umjetnost i obrt.

Žikić, Bojan

2006. Когнитивна антропологија и нематеријална културна баштина. *Гласник Етнографског музеја у Београду* 70: 11–23.

2009. Za šta su dobri žanrovi?: deljenje, razgraničavanje i razvrstavanje u strukturnalnoj i kognitivnoj antropologiji na primeru muzičke kulture. U: *Strukturalna antropologija danas: tematski zbornik u čast Kloda Levi-Strosa*, 326–361. Uredila Dragana Antonijević. Beograd: Srpski genealoški centar; Odeljenje za etnologiju i antropologiju Filozofskog fakulteta «Etnološka biblioteka, 40».

**UNIVERZITET U BEOGRADU
FILOZOFSKI FAKULTET
NASTAVNO-NAUČNOM VEĆU**

Na sednici Veća Odeljenja za etnologiju i antropologiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, održanoj 7. 2. 2013. godine, izabrani smo u Komisiju za pisanje referata o predlogu teme za izradu doktorske disertacije pod nazivom *Sevdalinka: muzička tradicija u antropološkoj perspektivi*. Predlog je podneo Davor Petrović, diplomirani etnolog-antropolog, doktorand i bibliotekar na Odeljenju za etnologiju i antropologiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu. S tim u vezi, a na osnovu razmotrenog predloga teme, podnosimo

**REFERAT O KVALIFIKOVANOSTI KANDIDATA
I PODOBNOSTI PREDLOŽENE TEME
ZA DOKTORSKU DISERTACIJU**

1. Osnovni podaci o kandidatu i disertaciji

Davor Petrović je rođen 5. aprila 1977. godine u Kruševcu, gde je završio osnovnu školu i gimnaziju. Na Odeljenju za etnologiju i antropologiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu diplomirao je 2002. godine sa prosečnom ocenom 9,44. Tokom školske 2000/2001. godine bio je angažovan kao demonstrator na predmetu *Fizička antropologija II*. Nakon diplomiranja, od oktobra 2003. do aprila 2004. godine, bio je saradnik na projektu *Atlas narodnog graditeljstva Srbije* Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture. Od septembra 2005. do jula 2007. godine radio je u Odeljenju za naučne informacije Univerzitetske biblioteke »Svetozar Marković« u Beogradu, a od jula 2007. do januara 2011. u Odeljenju monografskih publikacija Narodne biblioteke Srbije. Od januara 2011. godine zaposlen je u Biblioteci Odeljenja za etnologiju i antropologiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu. Bavi se fenomenima egzotizma, orijentalizma i balkanizma; problemima etničkog identiteta; kulturom sećanja; antropologijom muzike; urbanom antropologijom; kulturnim nasleđem na prostoru bivše

Jugoslavije; istorijom srpske etnologije i drugim temama. Do sada je objavio četiri naučna članka i priredio jednu naučnu monografiju:

1. Музејске године Боривоја Дробњаковића. *Гласник Етнографског музеја у Београду* 75 (2011): 237–245.
2. [у коауторству са Мирославом М. Поповићем]. Хришћански свет европског Запада и амерички домороци у огледалу расправе Лас Касас–Сепулведа (1550–1551). *Теолошки погледи* 45/3 (2012): 533–552.
3. Четири оквира за једну песму: кратка биографија сеvdalinke. *Етнолошко-антрополошке свеске* 19, н. с. 8 (2012): 25–46.
4. Човек пева после рата: два концерта сеvdalinke у београдском Sava centru као југоносталгијни ритуали помirenja. *Antropologija* 13/1 (2013): 111–119.
5. Ђурђица Petrović. *Balkansko oružje (XII–XIX v.): izabrane studije*. Izvorno objavljene radove sakupili, priredili, lekturu i korekturu originalnih tekstova izvršili i predgovor novom izdanju napisali Jasna Mijailović i Davor Petrović. 1. izd. Beograd: Vojni muzej; Filozofski fakultet, Odeljenje za etnologiju i antropologiju, 2013.

* * *

Predložena i na prvi pogled tradicionalna tema ove doktorske disertacije čini se zanimljivom upravo zato što odudara od svakog očekivanog modela. Ona je moderno „dizajnirana“ i uklopljena u savremene naučne trendove, ali i zahteve društva, jer se na direktan i indirektan način dotiče važnih sociokulturnih fenomena kao što su muzika, globalizacija, etnički identitet, istorijska i nacionalna svest, kulturno nasleđe, odnos prema Drugome itd. Svi ovi fenomeni sustiču se u predmetu istraživanja koji je kandidat, ne slučajno, izabrao. U istraživanom problemu kandidat je prepoznao kontinuitet, sociokulturnu slojevitost, umetničku vrednost i političku aktuelnost, a sve sa namerom da uz primenu savremenih teorijsko-metodoloških pristupa dođe do odgovarajućih rezultata i zaključaka, koji bi imali ne samo naučnu već i širu društvenu primenu.

2. Predmet i cilj disertacije

Istraživački problem kandidat je postavio široko, ali sa jasno naznačenim težišnim tačkama, markirajući ključne aspekte kojima u radu namerava da se pozabavi. Sevdalinku kandidat planira da sagleda najpre kao kompleksnu folklornu tvorevinu, čije je ishodište

u usmenom narodnom pesništvu, a zatim i kao svojevrsni muzički „žanr“, s obzirom na činjenicu da je ona upravo u tom obliku danas prepoznatljiva. Cilj, međutim, nije da se sevdalinka podvrgne muzikološkoj već antropološkoj analizi, jer kao deo kolektivne baštine južnoslovenskih naroda, obeležje etničkog identiteta i nosilac kulturnih sećanja predstavlja značajan i još uvek nedovoljno istražen fenomen.

3. Opis sadržaja (struktura po poglavljima) disertacije

Kandidat je predložio sledeću strukturu rada:

I UVOD

1.1 Predstavljanje teme

- 1.1 a) Predmet i cilj rada
- 1.1 b) Osvrt na prethodna istraživanja

II TEORIJSKO-METODOLOŠKI OKVIR

2.1 Konceptualno određenje

- 2.1 a) Muzika kao društveni i kulturni fenomen
- 2.1 b) Sevdalinka kao muzički „žanr“

2.2 Dizajn istraživanja

- 2.2 a) Metodologija
- 2.2 b) Teren i izvori

III SEVDALINKA: ANTROPOLOGIJA PESME

3.1 Kulturno-geografski prostor sevdalinke

- 3.1 a) Lokalnost — tradicija:
bosanskohercegovačka gradska sredina kao mesto formiranja sevdalinke
- 3.1 b) Državnost — konstrukcija:
jugoslovenski okvir sevdalinke
- 3.1 c) Globalnost — „nemesto“:
sevdalinka kao *world music* ili pesma „bez zemlje“

3.2 Sevdalinka u kontekstu orijentalizma i balkanizma

3.3 Antropopolitike pesme — sevdalinka kao upotrebljena tradicija

3.3 a) Raspad Jugoslavije i etnicizacija sevdalinke

3.3 b) Sevdalinka kao „spomen-obeležje“ Bosne

3.3 c) Jugonostalgici aspekti sevdalinke

IV ZAKLJUČAK

Detaljno razrađena struktura buduće doktorske disertacije odlikuje se dobro ukomponovanim poglavljima i potpoglavljima, datim u logičnom sledu, iz koje se jasno vidi namera kandidata da istraživanom problemu ozbiljno i dubinski pristupi. Nakon što u uvodnom poglavlju bude definisao predmet i cilj istraživanja, kandidat će se osvrnuti na prethodne studije o istraživanom problemu, a zatim, na osnovu prikupljenih podataka, pristupiti vlastitoj analizi, počev od izdvajanja sevdalinke kao muzičkog „žanra“, preko njenog tumačenja iz ugla antropologije, do izvođenja relevantnih naučnih i društveno korisnih zaključaka.

4. Osnovne hipoteze od kojih će se polaziti u istraživanju

Glavna pretpostavka koju je kandidat izneo u predlogu svoje teme jeste da sevdalinka, iako nastala u Bosni i Hercegovini, gde je doživela svoj puni „procvat“, predstavlja, zapravo, zajedničku lirsku formu južnoslovenskih naroda, a izvesne melodije koje se za nju vezuju sreću se i u drugim delovima Balkana. Kandidat je zato mišljenja da sevdalinku ne bi trebalo posmatrati izolovano, kao „endemsku vrstu“, već kao deo jedne šire, balkansko-orijentalne gradske kulture. Ova pesma, smatra kandidat, mora se sagledati u regionalnom okviru, uz isticanje njenih lokalnih specifičnosti i uvažavanje istorijskog konteksta, ali i u sklopu jednog relativno mladog muzičkog fenomena, poznatog pod nazivom „world music“, koji se javio kao posledica procesa globalizacije i, između ostalog, doveo do stapanja lokalnih, te samim tim osobenih, kulturnih obeležja u jednu globalnu ili, uslovno rečeno, „kulturu sveta“. Takođe, kandidat iznosi hipotezu da sevdalinka kakva je poznata danas predstavlja, u stvari, jugoslovenski konstrukt, te da je u velikoj meri bila orijentalizovana.

5. Metode koje će se u istraživanju primeniti

U svom istraživanju kandidat se opredelio za brodelovski koncept „dugog trajanja“, što je sasvim logičan izbor ako se ima u vidu da slojevitost fenomena kakav je sevdalinka zahteva da bude sagledan ne samo u sinhronoj već i u dijahronoj perspektivi. Takav

pristup, razume se, podrazumeva autorovo poznavanje kako matične discipline tako i drugih naučnih oblasti, na prvom mestu istorije Balkana, ali i muzičke i književne prošlosti na južnoslovenskom prostoru, što smatramo da kandidat poseduje. U radu će kao glavni metod biti korišćen kvalitativni, usaglašen sa interpretativnim postavkama Kliforda Gerca, a u procesu prikupljanja podataka kandidat će se služiti polustrukturiranim intervjuom, anketom, opservacijom, analizom novinskih, internet i muzičkih sadržaja, arhivskom građom i drugim izvorima.

6. Očekivani rezultati i naučni doprinos

Kandidat je ukazao na činjenicu da ispitivani problem do sada nije bio predmet antropoloških analiza, što ovo istraživanje u naučnom smislu čini ne samo značajnim već i poželjnim. Osim toga, istraživanje kandidata dolazi u „prâvom trenutku“, jer se posredno dotiče važnih pitanja etničkog identiteta i kulturnog nasleđa na prostoru bivše Jugoslavije, vremenski dovoljno blizu raspadu ove državne tvorevine, ali i dovoljno daleko od tog događaja da bi se prema njemu mogao zauzeti objektivan stav, kako ispitivača tako i ispitanikâ. Najzad, ova bi teza predstavljala veliki korak napred u boljem upoznavanju domaće naučne javnosti sa jednom antropološkom subdisciplinom koja na našim prostorima ima malo prethodnika, a to je antropologija muzike, čime bi ujedno bio utrt put njenom daljem razvoju kroz eventualne nove projekte.

7. Zaključak

Na osnovu svega iznetog, mentor i članovi Komisije su mišljenja da je u pitanju predlog originalnog doktorskog istraživanja, koje po svom karakteru, strukturi, metodologiji, naučnoj aparaturi, aktuelnosti i atraktivnosti teme sasvim odgovara savremenoj evropskoj i svetskoj naučnoistraživačkoj praksi iz oblasti društveno-humanističkih nauka. U pripremnoj fazi ovog istraživanja kandidat je konsultovao obimnu literaturu iz različitih sfera nauke, kao i ogromnu muzičku produkciju od posebnog značaja za rad, zatim foto-dokumentaciju, internet i druge izvore podataka, što jasno svedoči o tome da je datom problemu pristupljeno na ozbiljan i sveobuhvatan način.

U Beogradu,

Komisija:

12. 6. 2013.

Prof. dr Ivan Kovačević (mentor)

*Prof. dr Dragana
Antonijević*

*Doc. dr Slobodan
Naumović*

*Dr Marija
Ristivojević*

